

Szívén viselte magyarságunk sorsát

Dr. Gubás Jenő (1937–2023)

Életének 86. évében, hosszú, súlyos betegség után, 2023. december 13-án elhunyt dr. Gubás Jenő fül-, orr-, gégeszakorvos, közíró.

Számos emléktöredék villan fel emlékezetemben: amikor tizenéves koromban – a hetvenes évek végén – orrsövényferdülésemet műtötte, a nem kellemes orvosi beavatkozás alatt végig olvasmányaimról, kedves íróimról, költőimről, iskolai élményeimről kérdezgetett. Ő pedig büszkén említette, hogy felesége, Ágota, a Szabadkai Rádió újságírója épp egyik jeles költőnkkel készített interjút.

Már akkor – tizenévesként – leszűrtem a következtetést, amely a későbbi évtizedekben, amikor közelebről is megismerhettem, csak erősödött bennem: ő nemcsak egy elismert szakember, hanem nagy és sokoldalú a műveltsége. Közíróként minden érdekelte, ami magyarságunkhoz, kultúránkhoz, az anyanyelvi oktatásunkhoz kötődik. Amikor 1993-ban a Forum Könyvkiadó gondozásában megjelent *Egészség(ügy)ünk nyelve, nyelvünk egészsége* című műve – amelynek egyik recenzense dr. Szeli István akadémikus volt –, szerkesztőségünkben érdeklődéssel olvastuk ezt a hiánypótló kiadványt, az egészségügyi témákkal foglalkozó kollégánk számára pedig nagyon hasznos kalauznak/kézikönyvnek bizonyult.

Amikor az Aracs Társadalmi Szervezet a kilencvenes évek végén a bánági falvakba szálított az ajándékba szánt magyar könyveket – mintegy 90 ezer kötetet! –, ő betegen, tolókosiba kényszerülve is vállalta a többórás utakat. Az egyik dél-bánáti faluban nagyszülők és unokáik gyűltek össze a fogadásunkra. A felnőttek ízes magyarsággal disputáltak, az unokák azonban – és erre a doktor úr figyelt fel elsőként, aki élénk érdeklődéssel szemlélte a teremben zajló eseményeket – egymás között kizárólag szerbül beszéltek. Már jóval korábban megszűnt a magyar oktatás a faluban, miután a tanítónő egy

szabadkai fiatalemberhez ment férjhez, s az észak-bácskai városba költözött. Ezek a gyerekek, ahogy szüleik is, szerb osztályba jártak. Soha nem felejttem el azt a szomorú félmosolyt, amely egész látogatásunk alatt ott volt Gubás doktor arcán. Igazolva látta azt, amiért már korábban is síkra szállt, hogy létfontosságú a magyar anyanyelvű oktatás, s azt, milyen károkat okoz ennek hiánya.

E dél-bánági látogatás előtt, 1997-ben jelent meg dr. Gubás Jenő nagyszabású szociográfiai munkája, a *Veszendő végeken*. A Törökkanizsához tartozó Magyarmajdányon és Rábén a Gubás házaspár a szociográfiai adatgyűjtés eszközeivel feltérképezte e szórvány magyar falvak életét, dr. Gubás Jenő papírra vetette legégetőbb problémáikat és a tennivalókat. Halála alkalmából ismét elővettem e könyvét, amely ma is tanulságos olvasmány.

S most néhány életrajzi adat: Belgrádban, az Orvostudományi Karon szerzett oklevelet. Előbb Törökkanizsán dolgozott mint általános orvos, majd Szabadkán általános és üzemi orvosként, fül-orr-gégész volt a Szabadkai Közkórházban, ahol a gyermek-fül-orr-gégészeti osztályt vezette mint főorvos. 1996-ban rokkantnyugdíjas lett.

1997-ben Szabadkán a vezetésével megalakult az Aracs civil szervezet. 1998-ban megalapította az Aracs-díjat, -érmét és az Aracs–Főnix-díjat: 12 év alatt összesen 72 személy részesült az elismerésekben, olyan személyiségek, mint Bőjte Csaba, Makovecz Imre, Nemeskürty István, Orbán Viktor, Szervátiusz Tibor, Wittner Mária, a délvidékiek közül dr. Ágoston Mihály, Bodor Anikó, dr. Hódi Sándor, msgr. Huzsvár László püspök úr, dr. Ribár Béla, dr. Vajda Gábor.

2003-ban a civil szervezet első öt éves tevékenységét bemutató dokumentumkötetel (*Minden magyar felelős minden magyarért*) könyvkiadás is indult, Aracs Könyvek sorozattal.

Többek közt dráma-, vers- és közéletitanulmánykötetek, az ifjúságnak szánt történelmi kiadványok jelentek meg.

Az Aracs Társadalmi Szervezet elnökeként 2001. augusztus 20-án elindította az Aracs folyóiratot.

Fontosabb művei: *Egészség(ügy)ünk nyelve, nyelvünk egészsége* (Forum, Újvidék, 1993), *Értelmiségi vártán* (Életjel, Szabadka, 1994), *Veszendő végeken* (Logos, Tóthfalu, 1997), *Magyarságtudat-hasadás* (Püski–Aracs, Budapest–Szabadka, 2006), *Értelmiségünk bölcsője* (Bolyai Farkas Alapítvány, Zenta, 2009), *Értelmiségünk bölcsője* (2., bővített kiadás, Aracs Alapítvány, Horgos, 2017).

Fontosabb díjai, kitüntetései: Mocsáry Lajos-díj (1998), Szabadka város díszpolgára (1999), a Magyar Kormány Kisebbségekért díja (2000), a Magyar Műveltség Szolgálat emlékklevele (1999), Szellemi Honvédő Emléklap – a budapesti CÖF–CÖKA (Civil Összefogás Fórum – Civil Összefogás Közhasznú Alapítvány) elismerése (2018), a Magyar Páneurópa Unió Bárány Eötvös József-sajtódíja a Gubás házaspár részére (2019).

Búcsúztatását szülőhelyén, Törökkanizsán tartották, azon a tájon, amely különösen kedves volt neki, s amelynek sorsát hatványozottan a szívén viselte.

Örök nyughelye a törökkanizsai temetőben